ULUSLARARASI EĞİTİM BİLİMLERİ DERGİSİ
ISSN: 2149-0848
THE JOURNAL OF INTERNATIONAL EDUCATION SCIENCE

KPSS Baskısı, Mülakat Stresi, Atanma Endişesi ve Bunların Kıskacında Yürütülen Meslek Öncesi Öğretmen Eğitimi Üzerine Aday Öğretmenlerle Söyleşi ve Görüşmeler

Conversations and Interviews with Student Teachers on KPSS Pressure, Interview Stress, Anxiety of Being Appointed and Pre-Professional Teacher Education Conducted in the Grip of These Pressures

Ali GÖÇER*

Geliş/Submitted: 12.08.2024
Kabul/Accepted: 23.09.2024
Yayın/Published: 26.09.2024

10.29228/INESJOURNAL.77878

Makale Türü: **Araştırma Makalesi** Article Information: **Research Article**

Citation / Atıf

Göçer, A. (2024). KPSS baskısı, mülakat stresi, atanma endişesi ve bunların kıskacında yürütülen meslek öncesi öğretmen eğitimi üzerine aday öğretmenlerle söyleşi ve görüşmeler. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11 (40), 45-74.

This article was checked by Intihal.net. Bu makale İntihal.net tarafından taranmıştır.
This article is under the Creative Commons license. Bu makale Creative Commons lisansı altındadır.

***Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi, gocerali@gmail.com**

ULUSLARARASI EĞİTİM BİLİMLERİ DERGİSİ
ISSN: 2149-0848
THE JOURNAL OF INTERNATIONAL EDUCATION SCIENCE

Öz: Bu araştırmanın amacı, lisans eğitimi gören Türkçe öğretmeni adaylarının mesleğe başlamalarında temel belirleyici olan Kamu Personeli Seçme Sınavı'na yönelik duygu, düşünce ve görüşlerini ortaya çıkarmak ve ortaya konulan görüşler doğrultusunda KPSS olgusunun adayların kendi yaşamlarına ve meslek öncesi öğretmen yetiştirme süreçlerine yansımalarına yönelik genel bir görünüm vermektir. Bu amaçla, görüşme ve etkileşimli grup konuşmaları-diyaloglar ile gerçekleşen söyleşiler yapılmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemi tercih edilerek fenomenolojik araştırma deseni ile yapılandırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 66 Türkçe öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Çalışmada, görüşme (bireysel-grup) tekniği kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle incelenmiştir. Araştırma sonucunda, KPSS sınavı, mülakat ve atanma endişesinin öğretmen adaylarının zihinlerini işgal ettiği ve KPSS sınav baskısının olumsuz psikolojik, ekonomik ve eğitsel etkilerinin olduğu ve bunun sonucunda akademik verimsizliğe, sosyal alanda da ümitsizliğe neden olduğu gibi birtakım sonuçlara ulaşılmıştır.
Anahtar Kelimeler: Meslek öncesi eğitim, öğretmen yetiştirme, KPSS (Kamu Personeli Seçme Sınavı), mülakat, atama.
Abstract: The aim of this research is to reveal their views the feelings, thoughts and opinions of Turkish teacher candidates who are in graduate education towards the Public Personnel Selection Examination, which is the main determinant for them to start their profession and is to provide a general view of the reflections of the KPSS phenomenon on the candidates' own lives and preprofessional teacher training processes. For this purpose, interviews and interactive group conversations-dialogs were conducted. The research was structured with a phenomenological research design by choosing qualitative research method. The study group of the research consists of 66 Turkish teacher candidates. In the study, interview (individual-group) technique was used. The data obtained were analyzed by content analysis technique. In the study, the KPSS exam, the interview and the anxiety of being appointed occupy the minds of prospective teachers and that this pressure has negative psychological, economic and educational effects.
Keywords: Pre-professional education, teacher training, PPSE (Public Personnel Selection Examination), interview, appointment.

Giriş

Ülkemizde öğretmen yetiştirme iki yüz yıllık kalkınma idealinin temelidir. Kalkınma öncelikle bir ideal ve zihniyet yenilenmesidir. Bu da bir yönüyle tüm varlığı işleyerek, tabiata, maddeye şekil veren kaliteli insana dayanır. Tüm zenginlikler kaliteli insanın eseridir. Türk eğitiminde maddeyi işleyen mesleklere verilen değer, maddeyi işleyecek olanı yetiştirene verilememiştir. Oysa kalkınma bir "insan" meselesidir. İnsanınız ne ölçüde yetkin, kabiliyetini geliştirmiş, derin bir anlayışa sahipse, geleceğiniz o ölçüde imar edilmiş olacaktır (Tozlu, 2022: 727).

Kamu personeli olmak isteyenler eğitim ve ilgili diğer fakültelerden mezun olan tüm öğretmen adayları da Millî Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarına öğretmen olarak atanabilmeleri için KPSS'ye girmesi ve branşlarının gerektirdiği puanı almaları gerekmektedir. Görüldüğü gibi öğretmen adayları öğretmen olarak atanabilmeleri için sadece okudukları fakültelerinden mezun olmaları yetmiyor aynı zamanda Kamu Personeli Seçme Sınavından gerekli puanı almaları da gerekiyor. Durum böyle olduğu için KPSS öğretmen adaylarının geçmeleri gereken bir köprü, duygu ve düşünceleri meşgul eden önemli bir engel olarak duruyor.

Öğretmen olma hayaliyle eğitim fakültelerini kazanan öğretmen adayları lisans eğitimlerine başladıktan sonra bir yandan okulu bitirme çabasını sürdürürken diğer yandan da atanabilmeleri için girmeleri gereken sınav(lar)ın endişesini duymaktadırlar. Özellikle üçüncü sınıfa geçtikten sonra okulu başarılı bir şekilde bitirme motivasyonu, sınav kaygısının gölgesinde kalmaktadır. Diğer bir ifade ile öğretmen adaylarının daha lisans eğitimlerinin başından itibaren sınava hazırlanma ve gerekli puanı alarak atanma düşüncesi zihinlerinde yer etmektedir. Bu durum da ister istemez meslek öncesi eğitmen eğitiminin verimliliğini olumsuz etkilemektedir.

Üniversiteye hazırlık sürecinde başlayan ve üniversiteyi tamamladıktan sonra da devam eden merkezî sınavlar, bireyleri strese sevk etmekte geleceklerinin önemli belirleyicisi olan bu sınavların baskısı ile kaygılanmakta ve umutsuzluğa düşmektedirler. Ortaya çıkan bu kaygı durumu da bireylerin günlük yaşamlarını ve iş performanslarını olumsuz etkilemektedir. Geen'e (1985) göre kaygı; bilişsel, duygusal, davranışsal ve bedensel boyutlar içeren karmaşık bir durumdur. Kaygının bilişsel yönü; bireyin kendisiyle ilgili olumsuz değerlendirmelerde bulunması ve performansına dair endişe taşımasıdır, duygusal yönü; gerilim ve huzursuzluk hislerini, davranışsal yönü; beceriksizlik, susma, az konuşma, geri çekilme, bedensel yönü; solunum hızının değişmesi, kalp atış hızının artması, terleme, kaslarda gerginlik ve titremeyi içeren karakteristik bir otonom sinir sistemi faaliyetidir. Kaygı, kişinin bilinçli tarafı ile duyulan ve kavranılan bir tehlike sinyalidir (akt. Çetin, 2013, 159).

"Öğretmenliği öğretmen olduktan sonra öğrenirim, hele bir atanayım!" düşüncesi, öğretmen adaylarının mesleğe düşünsel, duyuşsal, bilişsel ve eğitsel açıdan hazır olmadan -sadece sınav başarısı ile- atanmalarını sağlasa da günümüzün gerektirdiği eğitimi sağlayamadıklarından geleneksel öğretmenlerin uygulamalarına ayak uydurma durumuna düşmekte, öğrenci merkezli eğitim uygulamalarını hayata geçirme yerine kıdemli öğretmenlerin geleneksel uygulamalarını taklit etmektedirler.

Ülkemizde öğretmen adaylarının MEB kapsamında atamaları Kamu Personeli Seçme Sınavından başarılı olma şartına bağlanmıştır. Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezinin 10.12.2012 tarihli basın duyurusuyla Türkçe, İlköğretim Matematik, Fen Bilimleri/Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilgiler, Türk Dili ve Edebiyatı gibi alanlarında ilk Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi (ÖABT) 4 Temmuz 2013 tarihinde gerçekleşmiştir. Bu tarihten sonra ÖABT sınava giren öğretmen adaylarının ataması Genel Yetenek Testinin %15'i, Genel Kültür Testinin %15'i, Eğitim Bilimleri Testinin %20'si ve Öğretmenlik Alan Bilgisi Testinin %50'si alınarak oluşturulan P121 puanı üzerinden yapılmaktadır. Kamu Personeli Seçme Sınavının Genel Yetenek-Genel Kültür Testinde 120, Eğitim Bilimleri Testinde 80 ve Öğretmenlik Alan Bilgisi Testinde 50 soru bulunmaktadır (Yılmaz ve Yaşar, 2016: 645).

Türkiye'de öğretmen adaylarının sayısındaki hızlı artışa karşılık her yıl alınabilecek öğretmen sayısının sınırlı olması seçme sınavı yapmayı zorunlu kılmaktadır. Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) bu amaçla yapılan bir sınavdır. Başvuru sayısındaki artış ve yapılan sınavların daha nesnel olmasını sağlamak merkezî sınavların ağırlık kazanmasında etkili olmuştur. KPSS birçok birey için hayati önem taşıyan bir sınav hâline gelmiştir (Doğan ve Şahin, 2009: 187-188). Atama için KPSS sınavının yapılması ve bazı alanlarda ayrılan kontenjanların sınırlı olması sebebiyle öğretmen adayları endişelenerek kaygılanmakta ve bu durum adayların öğrenim gördükleri lisans derslerini ikinci plana atarak KPSS'ye hazırlık kurslarına gitmeyi zorunlu bir seçenek olarak görmektedirler. Bu durumun doğal bir sonucu olarak da meslek öncesi öğretmen eğitimi ve yetiştirilmesi süreci olumsuz etkilenmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı 14 Mayıs 2024 tarihli ve 32546 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan yönetmelik ile 3.8.2016 tarihli ve 29790 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan sözleşmeli öğretmen istihdamına ilişkin yönetmeliğin 12. Maddesine şu fıkra eklenmiştir: "(5) Sözlü sınav başarı puanı, KPSS puanının %50'si ile sözlü sınavdan alınan puanın %50'si alınarak belirlenir (MEB, 2024a)."

Diğer yandan üniversitelerimizde verilen bu derslerin yeterli görülmeyerek öğretmen adaylarının KPSS'ye hazırlık amacıyla dershanelere gitmesi sistem içi bir başka çelişki olarak karşımıza çıkmaktadır. Bütün bu tartışmalar ışığında "KPSS sonucuna göre öğretmenliğe atanmada adayların öğretmen yetiştiren programlardaki ders

başarıları mı yoksa bunun dışında diğer değişkenler mi önemli rol oynamaktadır?" sorusunun yanıtlanması gerekmektedir (Doğan ve Şahin, 2009: 189).

Türk eğitim sisteminde özellikle merkezi sınavlar, eğitim sürecinin kaçınılmaz ve vazgeçilmez bir uygulaması hâlini almıştır. Hatta sınavlar eğitim ve öğrenme sürecinin kendisinden daha fazla ilgi gören bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Sınav olgusu, sisteminin işleyişinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Bir diğer deyişle sınav uygulaması eğitim sisteminin işleyişini bir ahtapot gibi çepeçevre sarmalamıştır. Öyle ki ilkokuldan üniversiteye kadar tüm kademelerinde bir üst eğitim kurumuna devam edebilmek, sınav köprüsünden geçebilmekle mümkündür (Göçer, 2023$_a$: 84).

"Okulların, Dershane Olmadığını Nihayet Anladık!" başlıklı bir yazısında yazar Abbas Güçlü şunları dile getirmektedir: "Sınav odaklı eğitim sistemi, okulun, öğretmenin, sosyalleşmenin önemini unutturmuş, varsa, yoksa, sınav ve puanlar önemsenip eğitim öğretim sürecinde, eğitim unutulmuş, öğretim öne çıkmıştı. Ama gördük ki, bu kocaman bir yalanmış!.. Sınav odaklı eğitim sisteminde, iyi okullar, iyi bölümler algısı yaratıp, tüm gençlerimizi, sınavlara, dershanelere, üniversitelere yönlendirdik. Sonuç: Milyonlarca üniversite mezunu işsiz! MEB, YÖK ve ÖSYM gibi eğitime yön veren kurumlar, tüm bu olup bitenlerden bir ders alır mı bilmiyorum! Çok zor ama daha önemlisi, velilerin bu konuda artık kafalarını kumdan çıkartmaları! Yani diploma peşinde koşmayı bırakıp, çocuklarına bir altın bilezik yani sevdikleri meslek kazandırmaları zamanı geldi de geçiyor! Diplomayla iş bulmanın olanaksız olduğunu, işsizliğin, gençlerimizi KPSS'nin kölesi haline getirdiğini çok net gördük. Ne olur artık, diploma için değil, yaşam için, gelecek için, iş ve aş için eğitim arayışına girelim!.. (2020)"

Eğitim alanındaki başarılarıyla dikkati çeken Finlandiya'daki eğitim sisteminin dünyanın en iyisi olmasının 10 sebebini yazan yazar Mike Colagrossi standart testlerle ilgili şunları ifade etmektedir: "Finlandiya standart testler yapmıyor. Bunun tek istisnası ise lise sondaki öğrenciler için gönüllü bir sınav olan Ulusal Yeterlik Sınavı. Finlandiya'daki bütün çocuklar öğretmenleri tarafından belirlenmiş notlandırma sisteminde bireysel olarak değerlendiriliyorlar. Bütün süreci izleme işi ise farklı okullarda grupları örnekleyen Eğitim Bakanlığı tarafından yapılıyor. Ustadan çırağa olan öğrenci-öğretmen dinamiği birkaç bürokratik kontrol ve standart test ölçümlerine bırakılamaz. Yarışma değil iş birliği: Finlandiya'nın eğitim sisteminde en iyi okullar ya da öğretmenler listeleri yok. Orada bir yarış ortamı yok, yerine işbirliği var. Geleneksel bir üniversite diplomasının ötesinde başka profesyonel seçenekler sunmak: Finlandiya bu problemi öğrencilere eğitimlerine devam etmeleri için eşit derecede avantajlı seçenekler sunarak çözüyor. Finlandiya'da üç yıllık Yüksek İkinci Okul var, bu okullar öğrencileri genellikle lisedeyken kazandıkları becerilerine göre alıyor. Standart testler konuların karşılaştırılması için yapılan genel testlerdir. Optik kağıtlarda küçük yuvarlakları doldurmak ve konservelenmiş soruları cevaplamak nasılsa bir konudaki yeterliliği gösterme yoludur.

Çoğunlukla olan şudur: Öğrenciler sadece bir testi geçmek için çalışmayı öğrenir, öğretmenler de sadece öğrencilerin testleri geçmesi için öğretir. Böylece öğrenme ortadan kalkar (2023)".

Bir üniversiteye yerleşebilmek için (standart testlerle) yapılan sıralama sınavları, başta ortaöğretim kademesi olmak üzere tüm öğretim düzeylerindeki eğitimi olumsuz etkilemekte, eğitim rafa kaldırılarak sınava yönelik öğretime ağırlık verilmekte ve çocukların çoktan seçmeli test maddelerinin çözümüne önem gösterilmektedir. Çocuğun iyi bir üniversiteye girebilmesi için ilkokul birinci sınıftan itibaren sınavlara hazırla(n)ma çalışmalarına başlanıyor. Bu durum çocukların çocukluklarını yaşayamadıkları gibi dilsel, zihinsel, duyuşsal, psikomotor, sosyal vb. beceriler kazanmalarını sağlayacak eğitsel etkinliklere katılmalarına da engel oluyor (Göçer, 2023b: 13-14).

Sıralama sınavlarında kontenjanların gerektirdiği sıraya giremeyen gençler bu durumdan olumsuz etkilenmekte veya (toplum baskısı/beklentisiyle) istemediği bir başka alana girmek zorunda kalmakta ya da (istediği veya herhangi bir yere yerleşemediği için) kendine olan güvenini ve heyecanını kaybetmektedir. Bu görünürde bir bireyin ve ailesinin kaybıymış gibi görünse de büyük resme bakıldığında heba olan gençler ülkenin kaybıdır. (Diğer bir deyişle) Eğitimi günün şartlarına göre işleterek öğrencileri gerçek yaşama hazırlamada fonksiyonu olmayan bir öğretime indirgemenin bedelini görünürde öğrenciler ödüyor gibi görünse de asıl kaybeden ülke, kaybedilen ülkenin geleceğidir… (Göçer, 2023b: 14, 184).

Abbas Güçlü Sınavlar işte bu yüzden kaldırılmalı yazısında sınavlarla ilgili şu görüşlerinin altını çiziyor: "Yılda 10 milyon çocuğumuz sınavlara giriyor. Yüzde 10'u seviniyor. Yüzde 90'ı derin hayal kırıklıkları yaşıyor. Peki, istediğimiz bu mu? Kesinlikle hayır. Bir insanın kaderi birkaç saatlik sınavla belirlenemez, belirlenmemeli de! Hem çocukları telafisi olmayan kategorize edecek bir sınava sokuyorsunuz hem de çocukların seviyelerini bile ayırt etme yeterliliğinden uzak bir sınav yapıyorsunuz. Sonuç ne mi oldu? Başarılı, disiplinli, çalışkan bir çocuğu bu yaşta eğitimden soğuttunuz. Bu sistemle önce nitelikli okullar bitirildi, şimdi de nitelikli öğrenciler… (2023)".

Bugün Türk eğitim sisteminde başarı ve başarısızlık kavramları maalesef sınav olgusu odağında değerlendiriliyor ve sınav başarısı her şey olarak algılanıyor. Öğrenci sınavda ne kadar çok soru çözer ve ne kadar yüksek puan alırsa öğrenci başarılı olarak değerlendiriliyor. Sınavlardan yüksek puan alamayan öğrenciler ise başarılı görülmüyor (Göçer, 2023a: 87).

Başarı, sıralama sınavlarında dereceye girmekle elde edilecek bir nitelik değildir. Başarı; öğrenmek, bildiğini gerçek yaşam ortamlarında kullanabilme yetkinliğiyle ilgilidir. Başarı; gerçek hayatta karşılığı olan, olması gereken bir yeterlik göstergesidir. Başarı; iyi insan olma, değerli ve dengeli ilişkiler kurabilme, yaptıklarıyla vatanına yararlı olma

vb. niteliklerle öne çıkar, görülür. Kişinin eğilimleri doğrultusunda yeterlik ve yetkinliklerini göstererek yaşam kalitesini yüksek tutabilmesiyle kendini gösterir (Göçer, 2023a: 89).

Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Uyulgan ve Akkuzu (2015) yaptığı literatür taramasından "Mesleğin çalışma koşulları, KPSS sınavının varlığı, bazı alanlarda atamanın yetersiz oluşu ve bunun gibi pek çok sebep öğretmen adaylarının hem lisans öğrenimlerine olumsuz yansımakta hem de gelecek kaygısı taşımalarına neden olmaktadır." aktarımını yaparak şöyle devam etmektedir: "Bu nedenle bu sorunlar hakkında öğretmen adaylarının görüşlerinin araştırılması ve konu hakkında çeşitli öneriler geliştirilmesi önemli bir husustur (s. 919). Yukarıda Uyulgan ve Akkuzu'nun (2015) da vurguladığı öğretmen adaylarının görüşlerinin araştırılması önerisi doğrultusunda bu araştırmada Türkçe öğretmeni adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavı'nın aldıkları eğitime ve kendi sosyal yaşamlarına nasıl yansıdığına yönelik görüşlerine dayalı sonuçlar çıkarmaya ve bu çerçevede birtakım öneriler geliştirmeye çalışılmıştır.

Bu kapsamda araştırmanın amacı, lisans eğitimi gören Türkçe öğretmeni adaylarının mesleğe başlamalarında temel belirleyici olan Kamu Personeli Seçme Sınavı'nın (KPSS) eğitime ve kendi yaşamlarına etkileri ile ilgili duygu, düşünce ve görüşlerini değerlendirmektir. Bu amaçla, görüşme ve etkileşimli grup konuşmaları-diyaloglar ile gerçekleşen söyleşiler yapılarak katılımcıların (Türkçe öğretmeni adaylarının) Kamu Personeli Seçme Sınavı'na yönelik görüşleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının göreve atanmalarında temel belirleyici olan KPSS, mülakat ve ata(n)ma ile ilgili görüşleri nelerdir?
2. Öğretmen adayları KPSS baskısı altında devam ettikleri meslek öncesi öğretmen eğitiminin niteliğine yönelik neler düşünmektedirler?
3. Öğretmen adayları, KPSS'ye yönelik duygu ve düşüncelerinin sosyal yaşamlarına, lisans derslerine yönelik ilgilerine ve genel performanslarına yansımaları konusunda neler düşünmektedirler?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntemi tercih edilerek fenomenolojik araştırma deseni ile yapılandırılmıştır. Çalışmada, nitel araştırmada yoğunlukla kullanılan veri toplama yollarından görüşme (bireysel-grup) tekniği kullanılmıştır.

Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda ve gerçekçi ve bütüncül

bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır. Başka bir deyişle nitel araştırma, sosyal olguları bağlı bulundukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşıma sahiptir. Bu da araştırmacının esnek olmasını, toplanan verilere göre araştırma sürecini yeniden biçimlendirmesini ve gerek araştırma deseninin oluşturulmasında gerekse toplanan verilen analizinde tümevarıma dayalı bir yaklaşım izlemesini gerektirir (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 45-46).

Olgubilim yani olayların varlığını inceleme ve tanımlama yöntemi olarak adlandırılan fenomenoloji sosyal bilimlerde gelişimi oldukça eski tarihlere kadar uzanmaktadır. Fenomenoloji bir felsefi sistem değil, 'şeyler'in içinde gizli 'öz'ün bilgisine ulaşmaya çalışan bir yöntem olarak ileri sürülmüş ve temelde askılama ve ayraç içine almaya dayanır. Fenomenolojide, metodolojik bir bakış açısıyla sıradan günlük hayatın içinde tecrübelerin detaylarını birleştirmek amaçlanmaktadır. Fenomenoloji, tecrübelerin tanımlanmasını yaparak bilinçaltı bir motivasyondan ziyade bilinçli tecrübelere ilişkin kritik bir düşünme süreci ve tecrübelerin temel özelliklerini açığa çıkaran önemli bir yöntem olarak çalışır. Fenomenoloji, belirli özellikleri itibariyle diğer araştırma yöntemlerinden ayrılmaktadır. Bu özelliklerin ilki ve en temeli, fenomenolojinin tanımlayıcı fizyolojik bir yöntem olduğu ile ilgilidir. Bu anlamda diğer analitik/tümdengelim yöntemlerinden farklıdır. Fenomenoloji keşfedici ya da tahmin edici değil, tanımlayıcı bir araştırmadır (Soloman 1972, Goulding 2005, Simpson 2007, akt. Yanık, 2015: 161).

Olgubilim çalışmalarında görüşmelerin yanı sıra bir yaşantısal deneyim süreci içerisinde raporlaştırma, alınan notlar ve gözlemler de veri kaynağı olarak değerlendirilir. Dokümanlar için temelde dikkat edilmesi gereken şey, verilerin araştırılan olgunun yaşandığı süreç içinde elde edilmesidir. Bunların mümkün olduğunca informal bir yapısının olması önerilmektedir (Van Manen 1990, akt. Gedik, 2016: 42).

Süreç akış bilgisi

Verilerin elde edilmesi süreçlerinde karşılıklı görüşme ve etkileşimli grup diyalogları gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların KPSS, mülakat, atama ve bunların düşüncesinin hâkim olduğu bir süreçte yürütülen meslek öncesi öğretmen eğitimi konularına yoğunlaşarak duygu, düşünce ve görüşlerini derinlikli olarak ortaya koymalarını sağlamak amacıyla söyleşi ve görüşme yapılmıştır. Diğer bir ifade ile söyleşi ve görüşmelerde katılımcılara sorular yöneltilmiş, onların Kamu Personeli Seçme Sınavı, mülakat sorunsalı, atama kaygısı ve bunların gölgesinde gerçekleştirilen meslek öncesi öğretmen eğitimine yönelik duygu, düşünce, bakış açısı ve beklentilerini duygusal, düşünsel ve eğitsel boyutlarda dile getirmelerini ve vurgulanan yönleri ayrıntılı ve sistematik bir şekilde ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaçla gerçekleştirilen söyleşi ve görüşmeler, sorulan sorular ve yönergeler verilerek yapılan açıklamalarla esnek ve etkileşimli ortamlar oluşturularak gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya dâhil edilen katılımcılar arasından

görüşme yapmak amacı ile belirlenen öğretmen adaylarına görüşme formunda yer verilen sorular yöneltilmiş ve alınan cevaplar not edilmiştir.

Etkileşimli araştırma: İnteraktif grup mülakatı ve diyalogları

Söyleşiler, Türkçe öğretmeni adaylarından oluşan iki grupla her biri aralıklı yaklaşık 3'er saat süren buluşmalarla gerçekleştirilmiştir.

Gruplarla yapılan söyleşilerde yaratıcılığı tetiklemesi, özgünlüğü güçlendirmesi ve veri niteliğini artırması amacıyla özellikle etkileşimli araştırma yaklaşımı tercih edilmiştir. Patton'un (2014) aktardığına göre, "William Tikunoff (1980) eğitim araştırmalarında "etkileşimli araştırma" yaklaşımını kullanmıştır. Öğretmen, araştırmacı ve eğitmenlerden bir takım oluşturmanın bulguların hem anlamlandığını hem de geçerliğini artırdığını tespit etmiştir. Çünkü araştırmanın anlaşılmasının ve işbirliği yapılmasının araştırmayı daha az müdahaleci kıldığını, böylece karşı tepkileri azalttığını görmüştür. Bu tartışmalar herkesin birbirine soru sorduğu (ve görüş belirttiği) bir çeşit grup mülakatı idi." Tikunoff'un tecrübelerinin de gösterdiği gibi etkileşimli desenler, değerlendirmeyi daha görünür ve açık hâle getirerek veri geçerliğini artırabilir ve tepkiselliği azaltabilir. Bu yaklaşımlar araştırmayı iki yanlı (mülakat yapan- mülakat yapılan) olmaktan çıkararak herkesin ortak katıldığı bir diyaloğa dönüştürebilir (s. 400). Araştırmanın iki farklı grupla gerçekleştirilen söyleşi kesitinin süreçleri, yapılandırılmamış (kısmen yarı yapılandırılmış) konuşma niteliğinde etkileşimli görüşme şeklinde gerçekleştirilmiştir. Her söyleşi sırasında öğretmen adayı katılımcıların dile getirdikleri kayda değer eleştiri, sorun, çözüm önerisi, beklentiler gibi duygu ve düşüncelerini yansıtan ifadeleri önceden görevlendirilmiş yazıcılar tarafından notlar tutularak kaydedilmesi sağlanmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırma, Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği programında 2023-2024 eğitim yılı Bahar döneminde Yazma Eğitimi dersini alan 66 Türkçe öğretmeni adayından oluşan bir çalışma grubu üzerinden yürütülmüştür. Çalışma grubunda yer alan öğretmen adaylarının belirlenmesinde, nitel araştırma geleneği içinde ortaya çıkmış olan (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 135) amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örneklemesi tercih edilmiştir. Çalışma grubu içerisinden görüşme yapılacak katılımcıların belirlenmesinde ise random (rastlantısal) örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yolla çalışma grubunun yaklaşık %20'sini oluşturan 14 Türkçe öğretmeni adayı belirlenmiş ve her biri ile birebir görüşme yapılmıştır. Söyleşiler 33'er kişilik iki grupla 3'er saatlik zaman diliminde gerçekleştirilmiştir. Görüşme ve söyleşi yapılan katılımcılarla ilgili bilgiler Tablo 1 ve Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubundan Görüşme Yapılan Öğretmen Adayları ile İlgili Kişisel Bilgiler

Cinsiyet	f	%
Kadın	10	71,43
Erkek	4	28,57

Toplam	14	100.00
Grup Adı-Sırası	f	%
2023-2024 Bahar Dönemi Yazma Eğitimi A Grubu	5	35,71
2023-2024 Bahar Dönemi Yazma Eğitimi B Grubu	9	64,29
Toplam	14	100.00

Tablo 1'den de görülebileceği gibi araştırmaya dâhil edilen katılımcılar arasından görüşme yapmak üzere belirlenen 14 Türkçe öğretmeni adayının 10'u kadın, 4'ü erkektir. Görüşme yapılan Türkçe öğretmeni adayının 5'i A grubundan, 9'u da B grubundan belirlenmiştir.

Tablo 2. Çalışma Grubundan Söyleşi Yapılan Öğretmen Adayları ile İlgili Kişisel Bilgiler

Cinsiyet	f	%
Kadın	38	57,58
Erkek	28	42,42
Toplam	66	100.00
Grup Adı	f	%
Söyleşiye katılan (A Grubu)	33	50,00
Söyleşiye katılan (B Grubu)	33	50,00
Toplam	66	100.00

Tablo 2'den de görülebileceği gibi katılımcılardan 38'i kadın, 28'i erkek olup araştırmaya katılan toplam Türkçe öğretmeni adayı sayısı 66'dır. Söyleşiler 2023-2024 Bahar döneminde 66 katılımcının oluşturduğu 33'er kişilik iki grup üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Toplanması

Bir araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için esas elde edilmesi gereken o araştırmada kullanılacak olan veridir. Veri, araştırma sorumuzu cevaplamamıza yarayacak her türlü bilgidir. Verinin toplanıp elde edilmesi bizim araştırmamızı gerçekleştirmedeki amacımıza ulaşmada en önemli basamaklardan biridir (Güler vd., 2015: 104).

Nitel araştırmalarda görüşme, insanların geçmiş, şimdiki ya da gelecekle ilgili tutum, görüş ve davranışları ile ilgili bilgi almak amacıyla yapılmaktadır (Güler vd., 2015: 114). Daymon'a (2002) göre görüşme yöntemi, araştırmacılara görüşülen kişilerin konu hakkındaki perspektifini anlama imkânı sunmakta ve verinin kendi sosyal içerikleri içinde toplanmasına olanak vermektedir. Ritchie'ye (2005) göre de görüşme, soru cevap formatında uygulanan ya da daha çok sohbete dayalı bir etkileşimdir (akt. Bilim, 2015: 235-236).

Araştırmacı olarak görüşme yaptığımız ya da karşılıklı iletişim içinde olduğumuz kişiler tarafından araştırma konumuzu ilgilendireceğini düşündükleri nesneler ile bunlara ait resim, video, ya da benzeri çıktılar da bizim araştırmamızda destekleyici unsur olarak yer alabilir (Güler vd., 2015: 130).

Bu araştırmada veriler, görüşme ve söyleşilerle elde edilmiştir. Görüşme yapmak amacıyla katılımcılar arasından random (rastlantısal) örnekleme yoluyla seçilen 14 Türkçe öğretmeni adayının her biri ile yaklaşık 30 ila 40 dakika süren birebir görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Söyleşiler de dönem sonunda aralıklı iki bölümden oluşan 3'er saatlik zaman diliminde gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

İletişimin içeriğini analiz etmeye yönelik yürütülen bir bilimsel çalışma olan içerik analizi, verilerden onların içeriğine yönelik doğru yorumlama yapmak için kullanılan bir araştırma tekniğidir. İçerik analizi, metinlerin içerisinde gizli kalmış anlamların veya orada verilmek istenen mesajların, belli bir sistematik izlenerek kavramlar ve kategoriler şeklinde ortaya konup bu kavram ve kategorilerin nicel ve nitel olarak analiz edilmesidir (Güler vd., 2015: 332-333).

İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu amaçla toplanan veriler önce kavramsallaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekir. İçerik analizinde temelde yapılacak işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 259). Güler ve diğerlerine (2015) göre fenomenolojik araştırmalarda içerik analiz süreci, önemli ifadelerin listesinin çıkarılarak tespiti, gereksiz ifadelerin elenmesi, ifadelerin temalar altında kümelenmesi, yapısal ve dokusal tanımlamalar yapma ve yapısal ve dokusal tanımlamaları birleştirerek birleşik tanımlamalar yapma gibi aşamalardan oluşmaktadır (s. 253). Nitel içerik analizi ile farklı formlardaki nitel veriyi analiz etmek mümkündür. Nitel içerik analizinde nitel veri tümevarımsal, tümdengelimsel ve bu ikisinin harmanlandığı karma yöntem kullanılarak analiz edilebilir (Çetin, 2016: 126).

Söyleşi ve görüşme sorularıyla elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle incelenmiştir. Verilerin analizinde, etkileşimli veri süreçlerinde kayda geçirilen olay, olgu, durum vb. boyutlara yönelik veriler yanında aşağıdaki unsurlar da göz önünde tutularak hareket edilmiştir:

- Araştırmacının katılımcıların görüş ve düşüncelerinin önemi ve değerine yönelik sözler sarf etmesi.
- Araştırmacının yönerge vermesi.
- Araştırmacının soru(lar) yöneltmesi.
- Cevaplandırma ve/veya konuşmalar arasında araştırmacının açıklayıcı anlatımlar yapması.
- Katılımcı cevaplarına ve konuşmaya tetikleyici geribildirim verilmesi ve övgü ifadeleri kullanması.

- Anlaşılmayan ve duraksanan aşamalarda soruların sorulması, gerektiği durumlarda sondaların verilmesi.

Verilerden kod oluşturma ve temalara ulaşma

Veri toplama araçlarıyla elde edilen veriler üzerinden tanıma, ayrıştırma ve tanımlama yoluyla verilerden kodlar oluşturulmuş, benzerlik ve yakınlık ilişkisi içinde birbirleriyle aynı anlam yelpazesinde yer aldığı düşünülen kodlardan hareketle temalara ulaşılmıştır. Kod oluşturma ve temalara ulaşma işlemleri verilerin görselleştirildiği tablolara işlenmiştir. Verilerden bulgulara ulaşma sürecinde yorumlama ve çıkarımlarda bulunma vb. tekniklere başvurulmuştur.

Verilerin analizinde şu şekilde bir işlem süreci takip edilmiştir:

- İlk önce sorulara verilen cevaplar arasından kayda değer görülenler tablolara işlenmiştir.
- Tablolardaki verileri yansıtan kodlar geliştirilmiş; kodlardan benzer özellikler gösterenlerden hareketle üst kategorilere (tema) ulaşılmıştır.

Görüşme ve söyleşilerle elde edilen verilerin tablolaştırılarak yapılan analiz işlemlerinde aşağıdaki tanıma, tanımlama ve kodlama tekniği kullanılmıştır:

- AS_1, AS_2, $AS_{3, ...}$: Araştırmacının sorduğu görüşme sorularını,
- ASY_1, ASY_2, $ASY_{3, ...}$: Söyleşilerde araştırmacının yönelttiği soru ve yönergeleri,
- $ÖA_1$, $ÖA_2$, $ÖA_{3,}$ …: Görüşmeyle görüşüne başvurulan öğretmeni adaylarını,
- $SKÖA_1$, $SKÖA_2$, $SKÖA_{3,}$ …: Söyleşiye katılan veya söyleşide görüş belirten öğretmeni adaylarını,
- [1], [2], [3], …: Katılımcıların (lisans eğitimi gören öğretmen adaylarının) cevaplarından kayda değer bulunan ve tabloya/metne alınanları göstermektedir.

Bulgular

Görüşmelerle Elde Edilen Bulgular

Aşağıda öğretmen adayları ile yapılan görüşmelerle elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tablo 3. Öğretmen adaylarının göreve atanmalarında temel belirleyici olan KPSS ve mülakatın, ata(n)maya ve bunların baskısı altında devam ettikleri meslek öncesi öğretmen eğitiminin niteliğine yönelik görüşleri

$A_{1,2}$: Öğretmen adaylarının göreve atanmalarında temel belirleyici olan KPSS ve mülakatın, ata(n)maya ve bunların baskısı altında devam ettikleri meslek öncesi öğretmen eğitiminin niteliğine yönelik görüşleri nelerdir?

Görüşmelerin Yapıldığı Tarih Aralığı: 05.07.2024 – 12.07.2024 **Görüşme Süresi**: Her görüşme = ±1 saat	Kodlayarak Temalandırma	
	Kodlar	Tema(lar)
Öğretmenlik atamalarının sadece bu sınav ile belirlenmesi beraberinde birçok sorunu getirmektedir. Lisans eğitimi gören öğretmen adayları donanımlı, kendilerini geliştiren geleceğe yön verecek öğretmen olabilmek için değil, sınavda yüksek not almak için çabalamakta ve derslerini boşlamaktadırlar [AÖ4]. Çevremizdekiler "Ne okuyorsun?" diye sorduklarında öğretmen olma hayalıyla başladığımız yolda "Öğretmenlik" derken işte (hemen) ağızlara sakız olan o meşhur, tüm hevesimizi kaçıran o cümle çıkıyor: "Atanamazsın!" Tüm bu toplum baskısı yetmezmiş gibi dört yıllık lisans okurken tek kaygımız KPS sınavı [AÖ12]. Meslek öncesi öğretmen eğitiminde öğretmen adayını KPSS hazırlığının baskısı ve kaygısı sarar. Hem derslere odaklanma hem de KPSS'ye hazırlanma zorunluluğu lisans derslerinde verimliliği düşürür. Atanmak her şeyden önemli düşüncesine kapılarak lisans derslerini geri plana atar [AÖ20]. (Atanmada) Lisans not ortalaması önemli görülmediği için öğretmen adayları lisans derslerini kenara itip KPS sınavına yönelik çalışmalar yürütüyor. Sınava hazırlık ders başarılarının önüne geçiyor ve lisans derslerinde 'geçer not alsam yeter' gözüyle bakmaya başlıyor [AÖ29]. Öğretmen adayları meslek öncesi eğitimde öğretmenliğin nasıl olması gerektiğinin bilincinde yetiştirilmesi gerekirken her geçen gün KPSS'ye hazırlanmak gibi sistemin getirdiği zorluklarla yüzleşiyor. Hâliyle bu durumdaki öğretmen adayları lisans derslerinden ziyade KPSS ve mülakat kaygısı çekerek ona odaklanmaktadır. Lisans dersleri mesleki getirileriyle değil, sınavdaki getirileriyle değer görmektedir [AÖ74]. Meslek öncesi eğitim süreci, öğretmen adaylarının nitelikli öğretmen olmayı hedeflemelerinden ziyade atanan öğretmen olabilmeyi hedefleyen bir bilince zemin oluşturmaktadır [AÖ104]. Neden sınavlara girmek zorundayız? Dört yıl boyunca bir sürü ders ve sınava giriyoruz ve belirleyici olan tek bir KPS sınavı bütün bunlardan daha belirleyici. Ne yazık! Fakültede aldığımız derslerin ve gösterdiğimiz başarıların tek bir sınavla ölçülmesi ne acı ne bahtsızlık [AÖ110]. Eğitim fakültesinde aldığımız lisans eğitiminin öğretmenlik hayatı için verimli olduğu kanaatinde değilim. Aldığımız teorik derslerle ezberde kalan bilgiler bir süre sonra toz olup uçuyor. Lisans eğitimini KPSS için bir basamak olarak görmekten öteye gidemiyoruz [AÖ118]. Lisans derslerime, okumam gereken kitaplarıma ve makalelere zaman bulamazken bir de KPS sınav stresi beni ve yaş grubumu olumsuz yönde etkilemektedir. İlk başta psikolojik olarak bizi bitirmekte, derslerimize gereken ilgiyi gösteremediğimiz için de kariyer gelişimimizi olumsuz yönde etkilemektedir [AÖ133]. KPSS baskısı okula başladığım ilk günden beri var. Asıl zorlu sürecin mezun olduktan sonra başlayacağını düşünüyorum [AÖ138]. Hem KPSS hem de lisans derslerime çalışma hedefi kafamda büyük bir karmaşıklığa neden oluyor [AÖ142].	sınav unsuru lisans eğitimi atanamama endişesi KPSS sınavı atanma düşüncesi KPSS baskısı ve atanma kaygısı lisans not ortalaması lisans derslerine ilgi KPSS ve mülakat kaygısı atanma hedefi lisans eğitiminin işlevselliği KPS sınav stresi KPSS baskısı derslere ilgi ve motivasyon kaybı	Öğretmenlik Mesleğine Atanma Unsurları Meslek Öncesi Öğretmen Eğitiminde Verimlilik

Tablo 3'ten de görülebileceği gibi öğretmen adayları lisans eğitimi sürecinde atanma hedeflerinin belirgin bir şekilde zihinlerinde yer ettiği görülmektedir. Öğretmen adayları arasından bir adayın [AÖ29] KPSS sınavı yanında lisans not ortalamasının da öğretmenlik mesleğine atanmalarda göz önünde bulundurulmasına yönelik ifadeleri dikkate değerdir. Lisans not ortalamasının atamalarda belli bir oranda etki etmesi hem adaylarda sınav baskısını ve atanma kaygısını azaltacak hem de -daha yüksek notla

mezun olma hedefi doğrultusunda derslerine daha fazla önem vereceği için- meslek öncesi öğretmen eğitiminin niteliğinin artması da sağlanmış olacaktır.

Bir öğretmen adayının KPSS ve öğretmen (eğitimi) ile ilgili şu sözleri oldukça anlamlıdır: "Evet bu sınav için bilgiyi ölçen, bilmeyenleri eleyen bir sınav diyebiliriz. Fakat geleceğin mimarı öğretmenlerin seçilmesi bilgiye, ezberleme gücüne dayalı tek bir sınavla mı olmalıdır? Öğretmenlik mesleği her şeyden önce insani duygular gerektiren, başarılı iletişim, duygu kontrolü ve vicdan muhasebesi isteyen bir meslektir. Bunların yanında sahip olduğu bilgi ve becerileri hayata geçirecek yeterli donanıma sahip olmak da önemlidir. Fakat günümüzdeki sistem sadece bilgiye odaklanıp bu mesleğin özveri gerektirdiği gerçeğini yok saymaktadır [AÖ4]".

Tablo 4. Öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik duygu ve düşüncelerinin sosyal yaşamlarına, lisans derslerine yönelik ilgilerine ve genel performanslarına yansımasına yönelik düşünceleri

A3: Öğretmen adayları, KPSS'ye yönelik duygu ve düşüncelerinin sosyal yaşamlarına, lisans derslerine yönelik ilgilerine ve genel performanslarına yansıması konusunda neler düşünmektedirler?

Görüşmelerin Yapıldığı Tarih Aralığı: 05.07.2024 – 12.07.2024 **Görüşme Süresi**: Her görüşme = ±1 saat	Kodlayarak Temalandırma	
	Kodlar	Tema(lar)
KPSS stresi öğretmen adaylarının tüm öğrenim hayatlarını olumsuz etkilemekte özellikle lisans dönemlerinin sonlarına doğru kaygı düzeyleri artmakta ve derslerinden uzaklaşıp sınava odaklanmaktadırlar. Sınav yarışına giren öğretmen adayları, yaşamlarının en kıymetli yılları olan üniversite döneminde kendilerini geliştirecek her türlü sosyal, sanatsal, sportif faaliyetlerden uzaklaşmaktadırlar. Bu durum öğretmenlik duygusundan uzak, robotlaşmış, öğretmenliği sadece bilgi ezberleyip teste dökmeye indirgeyen bir anlayışı getirmiştir [AÖ4]. Gençliğimizin en verimli zamanları, düşünüp duruyor, hedefimizi, isteklerimizi kaybediyoruz. Tüm bunlar yetmezmiş gibi bir de mülakata tabi tutuluyoruz. Alanımızda en iyi öğretmen olma hazırlığı yerine atanan öğretmen olmaya çabalıyoruz. Bunların en büyük nedeni sistemin getirdiği KPSS'dir. Kutsallığı göz ardı edilemeyecek olan öğretmenlik, atanmak(tan ibaret) değildir, öğretmenlik eşittir KPSS değildir. Öğretmenlik bir sanattır yetiştirdiği öğrenciler ise birer sanat eseridir [AÖ12]. Öğretmen adayları lisans eğitimleri sırasında yüksek bir kaygıyla KPS sınavına hazırlanmaya başlıyorlar. KPSS vb. sınavlar bireyleri sosyal yaşamdan kısıtlıyor, en önemli dönemleri verimsiz bir şekilde geçiyor. KPS sınavları öğretmen adaylarının sadece sosyal yaşamlarını olumsuz etkilemiyor, adayları ruhen ve ekonomik olarak da olumsuz etkiliyor [AÖ29]. Bu fakülteye gelirken öğretmen olma idealine sahiptim artık KPSS ve bitmeyen sınavlar nedeniyle mesleğimi yapabileceğimden kaygılıyım. KPSS'ye, mülakata girmemiz yeterli değil. Bir de öğretmen akademisi çıktı… [AÖ97]. Son zamanlarda öğretmen adaylarının atamaların sınırlandırılması ve sınav kaygılarıyla geleceğe olan umutları azalmakta, zaten kırık olan umutlarını bitirmektedir [AÖ101]. KPSS sürecinde aile ve çevre baskısı, atanma kaygısı, mülakat stresi derken yıpranıp gidiyoruz ve hiç kimse bunun farkında değil. Gözümüzün ışığı sönüyor, iştahımız kaçıyor [AÖ133]. Lisans dersleri KPSS'nin gerisinde kalmakta, öğretmen adayları sınav kaygısından ötürü psikolojik bir baskının etkisiyle akademik hayata karşı olumsuz bir tavır sergilemektedirler. Adayların süreç içerisindeki bu sıkışmışlık durumu sosyal ve eğitim hayatlarını olumsuz etkilemektedir [AÖ104]. "Okuyorsun ama boşa…" gibi cümlelerle heves kıran toplum baskısı… [AÖ110]. Lisans döneminde her şeyini KPSS'ye adamış öğretmen adayları bu illet imtihana çalışmanın stresiyle sosyal hayatını -bir uzay gemisinin yaptığı gibi- boşluğa bırakıp derslerini	KPSS stresi sınav yarışı ve sosyal yaşam öğretmenlik anlayışı gençlik yılları hedef belirsizliği mülakat atanan öğretmen olma düşüncesi ve öğretmenlik algısı verimsiz sosyal yaşam sınavların psikolojik ve ekonomik etkileri sınav kaygısı ve akademik verim toplumsal baskı atanma düşüncesi	Sınav Kıskacında Eğitim Sistemi ve Öğretmenlik Mesleğine Olan Algı ve Anlayış Psikolojik, Ekonomik ve Akademik Etkileri Bakımından Sınavlar

umursamaz hâle gelir. Kişinin ve ailesinin kafasında meslek çoktan tanımlanmıştır. Bu yolda atanmaktan başka bir şey düşünülmez. (Bundan dolayı) kendini geliştirme isteğinden yoksundur. Derslerini kendine genel kültür kazandırmak için değil, KPSS'nin önünde bir engel olduğunu (düşünüp) hayıflanarak dinler. Hatta bu memuriyet imtihanında mesul olmadığı (soru gelmeyecek) derslere hiç gelmez veya dinlemez. O, derslerde test çözmeye devam eder. Öğretmenler ve arkadaşları ile arasına duvarlar koyar [AÖ139]. Diğer öğretmen adayları gibi benim de KPSS'ye hazırlık sürecim biraz korku ve ümitsizlikle geçiyor. Bazen lisans derslerine ve KPSS'ye çalışırken işin içinden çıkamaz hâle geliyorum ve bu beni daha da çok korkutuyor. Akademik kaygım günden güne artıp beni biraz daha ümitsizliğe düşürüyor. Bu yönden ne yapacağımı bilemez hâle geldim [AÖ142].	nihai hedef KPSS sıralaması çevreden kopuş, korku ve ümitsizlik	KPS Sınavı ve Sosyal Yaşam

Öğretmen adaylarının verdikleri cevaplara bakıldığında KPSS sınavlarının ve genel olarak sınav kaygısının olumsuz psikolojik ve ekonomik etkileriyle akademik verimsizliğe neden olduğu anlaşılmaktadır. Tablo 4'te verilen öğretmen adayı cevaplarından da görülebileceği gibi adaylar KPSS stresi ve sınav yarışı içinde olmalarının kendilerini olumsuz etkilediğini, hedef belirsizliği içinde olduklarını, en önemli gençlik yıllarının verimsiz bir şekilde geçtiğini ve sosyal, sanatsal, sportif faaliyetlerden uzak bir sosyal yaşam sürdüklerini dile getirmektedirler. Bununla birlikte öğretmen adaylarının dile getirdiği belirsizlikle geçen KPSS'ye hazırlık süreci ve toplumsal baskı sonucu oluşan çevreden kopuş, içine düştükleri korku ve ümitsizlik durumu da üzerinde durulması gereken önemli bir husustur.

Öğretmen adaylarını psikolojik, ekonomik ve akademik açılardan etkileyen KPSS'nin olumsuz sonuçları olduğu ve bu durumun düzeltilmesi gerektiği dile getirilmektedir. Bu konuda henüz sisteme girmemiş bir öğretmen adayının [AÖ4] net bir şekilde dile getirdiği şu görüş oldukça manidardır: "Öğretmen adayları yanlış uygulama ve düzensizliğin sebebini eğitim sisteminin yanlış işlemesinde bulmaktadırlar."

Bir öğretmen adayının [AÖ29] Kamu Personeli Seçme Sınavı'nın adaylarının sadece sosyal yaşamlarını olumsuz etkilemediğine, adayları ruhen ve ekonomik olarak da olumsuz etkilediğine dikkat çekmesi önemlidir. Aynı öğretmen adayının "KPS sınavında beceriler ölçülmüyor, kişiye herhangi bir getirisi olmayan bu sınavlar yüzünden bir gençlik boşa gidiyor. Sınav baskısı bireyin mesleğine hatta kendine bile yabancılaşmasına ve tükenmişlik düzeylerinin artmasına sebep oluyor." şeklinde görüş belirtmesi de üzerinde durulması gereken önemli bir noktadır.

Söyleşilerden Elde Edilen Bulgular

Aşağıda öğretmen adayları ile yapılan söyleşilerden elde edilen bulgular yer almaktadır.

A Grubu

Tarih: 10.07.2024

Söyleşi Saati: 08.00-09.50 - 10.00-11.50.

Söyleşi süresi: Her söyleşi 1,5 +1,5 = ±3 saat.

Toplam Katılımcı sayısı: 33. Görüş belirten katılımcı sayısı: 16

B Grubu

Tarih: 10.07.2024

Söyleşi Saati: 13.00-14.50 - 15.00-16.50.

Söyleşi süresi: Her söyleşi 1,5 +1,5 = ±3 saat.

Toplam Katılımcı sayısı: 33. Görüş belirten katılımcı sayısı: 17

Söyleşilerde A grubundan 16 (SKÖA2, 3, 5, 6, 9, 10, 12, 14, 16, 18, 19, 23, 25, 27, 31, 33) ve B grubundan 17 (SKÖA34, 35, 36, 38, 39, 42, 45, 47, 48, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 62, 66) öğretmen adayı olmak üzere iki grupta araştırmaya dâhil edilen toplam 66 katılımcıdan 32'si görüş belirtmiştir. Söyleşilerde araştırmacının yönelttiği soru ve yönergelerine dayalı olarak katılımcılar tarafından ifade edilen görüşlerden kayda değer görülenler aşağıda verilmiştir.

ASY1: *Öğretmen adayları olarak atanmanızda temel belirleyici olan KPSS, mülakat ve ata(n)ma ile ilgili neler düşünmektesiniz?*

SKÖA2: Eğitim hayatımız sırasında şüphesiz ki en önemli sınav KPSS'dir [1]. SKÖA9: KPSS: zaman, para ve gençliğin harcandığı bir sınav. Adayları yormadan, ailelerinin heveslerini kırmadan eğitim sistemimizi en iyi ve en güzel seviyeye çıkarmanın başka yolu yok mu? Var, biliyorum. Mesela öğretmen adaylarını mülakat ve uygulayacağınız farklı sınavlarla eğitim fakültelerine kabul edebilir, donanımlı bir şekilde yetiştirir ve atayarak değişimin tohumlarını saçabilirsiniz [2]. SKÖA10: Öğretmen adaylarının profesyonel kariyerlerine hazırlanırken karşılaştıkları en önemli aşama meslek öncesi eğitim dönemidir ancak bu sürecin önemli bir kısmı KPSS baskısı ve endişesi altında geçmektedir [3]. SKÖA18: Öğretmen adayları feda ettikleri dört yıldan sonra atanmayı asıl hedef hâline getirmiş durumda ama branş fark etmeksizin atanmada sıkıntı çekiyorlar [4]. SKÖA19: Öğretmen adayları KPSS, mülakat ve atanma kıskacına takılıp kalıyorlar ve sadece sınav odaklı bir öğretim süreci geçiriyorlar. Mesleki becerilerini geliştirmek için onlara sınıf içerisinde uygulama yapma imkânı verilmelidir [5]. SKÖA25: Lisans eğitimi ile KPSS aynı paydada. Lisans eğitimi akademik başarıyı hedeflerken KPSS ağırlıklı olarak öğrencileri ezberlemeye sevk eder. Bu sistemin eksiklikleri göz ardı edilmemeli, gerekirse sistem en baştan yapılandırılmalı [6]. SKÖA33: Çocuklar ilkokuldan üniversiteye kadar yüzlerce sınava giriyor. Tabii asıl olay üniversite sonunda başlıyor ve KPSS dediğimiz sınav gelip çatıyor. Üniversiteye başlarken KPSS'ye çalışmaya üçüncü sınıfta başlarım diyen öğrenci sayısı oldukça fazla. Ama bu stres, bu baskı ilk sınıftan beri üzerimizde [7]. SKÖA39: Günümüze çevremizde veya toplumda herhangi bir öğretmen adayıyla biraz sohbet etseniz kesinlikle değinilen bir konu var: Stres ve kaygıyla geçen KPSS hazırlığı. Öğretmen adaylarını KPSS'ye önem vermelerine yönlendiren bu sistem birçok

yanlış içermektedir [8]. SKÖA45: KPSS'den yeterli puan alsam bile mülakatta elenme korkum var [9]. SKÖA52: KPSS eleme için yapılır, öğretmen olabilmek için yeterli bir sistem değildir [10]. SKÖA55: Geleceğin teminatı olan öğrencileri yetiştirmek üzere eğitim gören öğretmen adaylarının başa çıkması gereken sorunlardan biri de KPSS isimli sınavdır [11]. SKÖA56: Öğretmen adaylarının yaşadığı en büyük kaygı, mesleğe girişte yapılan KPSS ve atama ile ilgili problemlerdir. Öyle ki fakülteden mezun olan aday sayısı ile alınacak öğretmen sayısı arasındaki uçurum kaygıyı daha yükseğe tırmandırmaktadır [12]. SKÖA62: Bir öğretmen adayı olarak tam bitti, istediğim bölüme girdim derken dört yılın sonunda bütün emeklerimiz, yeteneklerimiz birkaç saatlik KPSS ile belirleniyor [13].

Katılımcıların çoğu lisans eğitimleri sırasında mesleklerine hazırlanma süreci KPSS'nin olumsuzlukları nedeniyle olumsuz olarak etkilendiğine değinmektedirler. Örneğin SKÖA25: kodlu aday "Lisans eğitimi ile KPSS aynı paydada. Lisans eğitimi akademik başarıyı hedeflerken KPSS ağırlıklı olarak öğrencileri ezberlemeye sevk eder. Bu sistemin eksiklikleri göz ardı edilmemeli, gerekirse sistem en baştan yapılandırılmalı." SKÖA39 kodlu aday da "Stres ve kaygıyla geçen KPSS hazırlığı. Öğretmen adaylarını KPSS'ye önem vermelerine yönlendiren bu sistem birçok yanlış içermektedir." Dile getirilen görüşlere bakıldığında katılımcıların çoğunluğunun KPSS olumsuzluklarına ortadan kaldıracak düzenlemeler için eğitim sisteminin yeniden gözden geçirilmesine vurgu yapmaktadırlar.

Yukarıdaki cevaplarından da görülebileceği gibi öğretmen adayları "KPSS, mülakat ve atanma kıskacına takılıp sadece sınav odaklı bir öğretim"e ağırlık verilmesini yoğun bir şekilde dile getirmektedirler. Örneğin SKÖA19 kodlu katılımcının "Öğretmen adayları KPSS, mülakat ve atanmaya takılıp kalıyorlar ve sadece sınav odaklı bir öğretim süreci geçiriyorlar. Mesleki becerilerini geliştirmek için onlara sınıf içerisinde uygulama yapma imkânı verilmelidir." görüşü oldukça önemlidir.

ASY2: *İçinde bulunduğunuz ve KPSS baskısı altında devam ettiğiniz meslek öncesi öğretmen eğitiminin niteliğine yönelik görüşlerinizi paylaşabilir misiniz?*

SKÖA1: KPSS baskısı, mülakat ve atanamama durumu öğretmen adaylarının sosyal hayatlarını etkilemektedir [1]. SKÖA2: KPSS, mülakat, atanamama düşüncesinden dolayı baskı ve endişelere maruz kalan öğretmen adayları psikolojilerini doğru yönetemedikleri ve doğru çalışma stillerini uygulamada yetersiz kaldıkları için lisans derslerindeki başarılarının olumsuz etkilendiğini düşünüyorum [2]. SKÖA5: Öğretmen adayları KPSS baskısından dolayı hocalarından alınabilecek verimi en aza indirgiyor. Oysa ki KPSS derdi olmayan aday, dersleri alabileceği faydanın bilincinde olarak dinler, vakti geldiğinde atanır ve gelecek nesilleri layıkıyla yetiştirir [3]. SKÖA10: KPSS'nin öğretmen adayları üzerindeki baskısı lisans derslerine odaklanmalarını azaltabilir ve verimliliği kısıtlayabilir [4]. SKÖA16: Lisans eğitimi sürecinde KPSS hazırlığı öğretmen adaylarının derslerine odaklanmalarını, öğretmenlik mesleğine dair öğrenmelerini ve başarılarını

engelleyebilir. Sınavı başarmak için sadece sınavda çıkacak konulara odaklanarak yüzeysel bilgi edinmelerine yol açar [5]. SKÖA18: Öğretmen adayları dört yılın dördünde KPSS, mülakat ve atanma stresi altında kalarak gördüğü derslerden maksimum verimi alamıyorlar. Bu şekilde dört yılını geçirmeye mecbur bırakılan adayların atansa bile öğrencilerine ne derece faydası dokunabilir? [6]. SKÖA23: Öğretmen olma vasfını öğreneceğimiz eğitim fakültesinde dört yılımızı "Nasıl olsa atanamayacağım!" düşüncesi, atanamama korkusu ve önyargısı ile geçiriyoruz. Mesleğimize karşı heves ve sevgi büyük ölçüde yitip gitmekte. Bu süreçler öğretmen adaylarını yıpratırken verimi de büyük ölçüde düşürüyor Artık bizlerde "öğrenilmiş çaresizlik" baş gösteriyor [7]. SKÖA27: Öğretmen adayları lisans eğitimlerine başladıklarından itibaren KPSS baskısını hissetmeye, derslerinden çok KPSS'yi düşünmeye başlıyorlar. Bu da gösteriyor ki KPSS lisans eğitiminde derslerin verimliliğini büyük oranda düşürüyor ve öğretmen adaylarının öğretmenliğe dair hazırbulunuşluğunun düşük olarak mezun olmasına sebep oluyor [8]. SKÖA31: Öğretmenlik okuyan bizler için eğitim fakültesini kazanmak çocuk oyuncağıymış. Dört yıl boyunca maddi ve manevi emek verip okuduğun bir bölümün sonunda çalıştığına değmeyecek bir sınava girip mağlup bir şekilde ayrılmak çok büyük haksızlık [9]. SKÖA34: Lisans eğitiminde bazı uygulamalı derslerin kaldırılması meslek bilgisi ve deneyimi açısından bizleri endişelendirmektedir. Lisans eğitimi sonunda KPSS tüneline girdiğimizde stresli ve kaygılı bir süreç bizleri beklemektedir [10]. SKÖA35: Öğretmen adayları lisans derslerini ikinci plana atarak KPSS'yi öncelemek zorunda kalıyor [11]. SKÖA39: Lisans eğitiminde öğretmen yetiştirmeyi olumsuz etkileyen en büyük faktör KPSS'dir [12]. SKÖA42: Bir öğretmen adayı olarak kendimi uygulama safhasında görmem gerekmiyor mu? [13]. SKÖA52: KPSS'ye gireceğini ve başarısının sadece orada belli olacağını bilen öğretmen adayı sınava az bir süre kaldığında yazılmış bilgileri ezberleyip sınava girer. Okuldaki derslerine de geçebilecek not almak için çalışır [14]. SKÖA55: Dört yıllık süreçte çoğu ders teorik bilgiyle geçmekte pratiğe dökülmediği için verimliliği olmamaktadır. Bunun yanında bir de atanmak için KPSS adlı sınava girmek gerekmekte, üstüne mülakat yapılmaktadır [15]. SKÖA56: Öğretmen adayları lisansta verilen eğitimden daha çok yararlanmak yerine KPSS'ye çalışarak atanabilme çabasına girmektedirler [16]. SKÖA57: KPSS'yi kazanabilmek öğretmen adayları için başlı başına stres kaynağı olduğu gibi ayrıca bu süreçte bazı adaylar lisans derslerine olan ilgilerini yavaş yavaş kaybetmekte, üniversite eğitimlerini aksatmakta ve öğretmenlik mesleğine değil, KPSS'ye hazırlanmaktadırlar [17]. SKÖA58: Öğretmenlik sadece atanabilme kaygısıyla gündemde tutuluyor. Bu yüzden öğretmen adaylarının lisans derslerinden yeterince verim almaları bir mucize gibi görünüyor [18]. SKÖA62: Öğretmen adaylarının KPSS sınav kaygısı nedeniyle lisans zamanında alacağı verimi düşürmektedir [19].

Katılımcı öğretmen adaylarının yukarıda verilen görüşlerine bakıldığında KPSS'nin lisans eğitimleri boyunca zihinlerini meşgul ettiği, stresli, korkulu ve kaygılı bir süreç geçirdikleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların deklare ettikleri şu ifadeler oldukça

dikkat çekicidir: "Lisans eğitiminde bazı uygulamalı derslerin kaldırılması meslek bilgisi ve deneyimi açısından bizleri endişelendirmektedir. Lisans eğitimi sonunda KPSS tüneline girdiğimizde stresli ve kaygılı bir süreç bizleri beklemektedir (SKÖA34). "Öğretmen adayları lisans derslerini ikinci plana atarak KPSS'yi öncelemek zorunda kalıyor (SKÖA35).: "Lisans eğitiminde öğretmen yetiştirmeyi olumsuz etkileyen en büyük faktör KPSS'dir (SKÖA39). Yine SKÖA23 kodlu öğretmen adayı "Öğretmen olma vasfını öğreneceğimiz eğitim fakültesinde dört yılımızı "Nasıl olsa atanamayacağım!" düşüncesi, atanamama korkusu ile geçiriyoruz." derken SKÖA27 kodlu katılımcı da "Öğretmen adayları lisans eğitimlerine başladıklarından itibaren KPSS baskısını hissetmeye, derslerinden çok KPSS'yi düşünmeye başlıyorlar. Bu da gösteriyor ki KPSS lisans eğitiminde derslerin verimliliğini büyük oranda düşürüyor ve öğretmen adaylarının öğretmenliğe dair hazırbulunuşluğunun düşük olarak mezun olmasına sebep oluyor." şeklinde görüş belirtmektedir.

Katılımcıların dile getirdiği görüşlere bakıldığında KPSS baskısı, mülakat ve atanamama kaygısı öğretmen adaylarının hem eğitim durumlarını hem de sosyal yaşamlarını olumsuz etkilemektedir. "KPSS, mülakat ve atanma kıskacına takılıp sadece sınav odaklı bir öğretim"e ağırlık verilmesine vurgu yapan öğretmen adayları, öğretimin eğitimi engellediğini ve meslek öncesi öğretmen eğitiminde önemli olan adayların bilgi, beceri ve yetkinlikler kazanarak mesleklerine beklenen hazırlanmalarının sağlanamadığını yoğun bir şekilde vurgulamaktadırlar.

ASY3: *KPSS'ye yönelik duygu ve düşüncelerinizin sosyal yaşamınıza, lisans derslerine yönelik ilgilerinize ve genel performanslarınıza yansımaları konusunda neler düşünmektesiniz?*

SKÖA1: Öğretmen adayları KPSS için kendilerini oldukça baskı altında hissetmektedirler [1]. SKÖA2: Hayatımızın en önemli sınavı olan "KPSS'yi kazanabilecek, mülakatta başarılı olabilecek miyim, çilemin-çevremin beklentilerine karşılık verebilecek miyim?" tarzında biz öğretmen adaylarını endişelendiren, stres altına sokan durumlarla karşı karşıya kalıyoruz [2]. SKÖA6: Herhangi bir bölüm fark etmeksizin 4 yıllık lisans eğitimi alan öğretmen adayları mezun olunca tabii olarak atanmak, mesleklerini yapmak isteyeceklerdir. Lisans derslerini başarılı bir şekilde tamamlayan kişilerin liyakatli bir şekilde gerçek bir eğitimci olarak karşılarına çıkan KPSS testinden çekinmeyeceklerdir. Yeter ki değişen dünyada eğitime ayak uydurmak, gerekli elbiseyi öğretmen adaylarına giydirebilmektir [3]. SKÖA9: Biz öğretmen adaylarını sıralama sınavı olan KPSS'ye mecbur bırakırsanız ya ruh ya beden sağlığımız bozulacak, okullarda hak ettiğimiz değerlerden ve olanaklardan çok uzak, yıpranmaya terk edilmiş çiçek tohumları olacağız. Gün gün içimize içimize kuruyacağız. İçimizde biriktirdiğimiz geleceğin nice tohumlarını atmadan öylesine geçip gideceğiz. Siz söyleyin büyüklerimiz, biz içimize içimize kuruyarak karanlığın bir parçası mı olalım? [4]. SKÖA10: Lisans eğitimi sürecinde KPSS'nin etkileri yoğun bir şekilde hissedilmekte, öğretmen adaylarının kendilerini başka alanlarda

geliştirmesine engel olabilmektedir [5]. SKÖA12: Yükseköğretimi tamamladıktan sonra KPSS ve mülakat yanında uygulamalı ders sonuçları, staj dönemi başarısı ve 4 yıllık çalışma disiplinini gösteren genel ağırlıklı not ortalamasının (GANO) da sürece dâhil olması gerekmektedir [6]. Söyleşide görüş belirten bir öğretmen adayı (SKÖA16) şönları dile getirmektedir: "Dört yıllık eğitiminin ardından KPSS'ye ayriyeten çalışmadan başarılı olamadığını görüyoruz. Bu sebeple ya KPSS değişmeli ya da üniversitedeki eğitim… [5]. SKÖA31: KPSS yüzünden okula başlamadan atanma konusunda endişeleniyoruz. Son sene yaşayacaklarımızdan hiç bahsetmiyorum bile [6]. SKÖA33: KPSS sınav stresi ve baskısı üzerimizden nasıl kalkar bilemiyorum ama bildiğim tek bir şey var o da "Öğrencilerin harcanıp gidiyor oluşu." [6]. SKÖA34: KPSS sürecine hazırlanırken toplum sınavını unutmamak gerekir. Bilgisi olan olmayan herkes "Daha atanmadın mı?" diyerek dikiliveriyor insanın karşısına ve bu da motivasyonu düşürüyor. Onların gözünde mezun olduğunuzda değil atandığınızda bir öğretmen oluyorsunuz. Artık bu düzlükte ailesinin beklentilerini de omuzlarında hissediyor ve çevresine karşı kendini sorumlu hissediyor insan [7]. SKÖA35: KPSS'yi önceleyen öğretmen adayları sınavda iyi puan alıyor ama sınıf yönetimi, öğrenci katılımını sağlama, yöntem ve teknik kullanımı vb. konularından mahrum kalarak öğretmenlik hayatında bocalıyor [8]. SKÖA39: KPSS hazırlık süreci hem ekonomiyi hem de sosyal yaşantıyı etkiler. Öğretmen adaylarının eğitimine ciddi zararlar veren bu sistem, zincirinin sonunda öğretmenlik mesleğine de zarar verir [9]. SKÖA42: Öğretmen adayları ne kadar yetkin birer eğitimci olarak mezun olup eğitimi anlamlı hâle getirecek bilemiyorum. Üzerime tonlarca ağırlığıyla gelen bu kıskaçtan nasıl çıkabilirim? Başımı yastığa koyduğum zaman KPSS, mülakat ve atanamamadan kaynaklanan stres ve kaygımın yerine nitelikli öğretmen olmayı, kendimi geliştirmeyi düşünmek istiyorum [10]. SKÖA55: Lisans sürecinde yaşadığı birtakım sorunların üzerine bir de KPSS ve mülakatın baskı ve kaygısı öğretmen adaylarına psikolojik olarak çöküntüler yaşatmaktadır [11]. SKÖA56: Öğretmen adayları mesleğe girebilmede belirleyici olan KPSS için arkadaş çevresiyle bağını azaltma, imkânı varsa kurslara katılma gibi birçok fedakârlık yapmaktadırlar [12]. SKÖA58: Atanabilme endişesiyle boğuşan bir öğretmen alanında kendini yetiştirmek için gereken çabayı göstermekte zorlanmakta ve olayın son basamağında yetiştireceği öğrencilerine en iyi eğitimi sunma konusunda eksik kalmaktadırlar [13]. SKÖA62: KPSS akademik bilgiyi ölçmekte. Sınav, öğretmen adaylarının pratik becerileri, deneyimleri ve kişisel yeteneklerini yeterince değerlendirmeyip göz ardı etmekte, bu da ezberci eğitimin kaidesi olarak işlemektedir. Belki KPSS'yi kazanamayıp öğretmenlik mesleğini kazananlara göre daha iyi yapabilecek öğretmen adayları çoktur [14]. SKÖA66: KPSS'deki sıralamanın hayatın akışını belirleyeceği gerçeği beni günden güne mahvediyor [15].

Yukarıda yer alan verilerden de görülebileceği gibi bir öğretmen adayının (SKÖA6) "4 yıllık lisans eğitimi alan ve mezun olunca doğal olarak atanmak isteyen öğretmen adayları, lisans derslerini başarılı bir şekilde tamamlayarak karşılarına çıkan

KPSS testinden çekinmeyeceklerdir." diye görüş belirtse de katılımcıların çoğunluğu bu görüşte değildir. Araştırmaya dâhil edilen katılımcı öğretmen adaylarının çoğunluğu KPSS ve atanmadan dolayı kendilerini baskı altında hissetmekte, ümitsizlik içinde endişelendiklerini dile getirmektedirler. Örneğin SKÖA$_{2}$: kodlu katılımcının dile getirdiği şu sözler oldukça manidardır: "Hayatımızın en önemli sınavı olan 'KPSS'yi kazanabilecek, mülakatta başarılı olabilecek miyim, çilemin-çevremin beklentilerine karşılık verebilecek miyim?' tarzında (düşünceye kapılarak) biz öğretmen adaylarını endişelendiren, stres altına sokan durumlarla karşı karşıya kalıyoruz." Yine SKÖA$_{9}$ kodlu katılımcının "Biz öğretmen adaylarını sıralama sınavı olan KPSS'ye mecbur bırakırsanız ya ruh ya beden sağlığımız bozulacak, okullarda hak ettiğimiz değerlerden ve olanaklardan çok uzak, yıpranmaya terk edilmiş çiçek tohumları olacağız. Gün gün içimize içimize kuruyacağız. İçimizde biriktirdiğimiz geleceğin nice tohumlarını atmadan öylesine geçip gideceğiz. Siz söyleyin büyüklerimiz, biz içimize içimize kuruyarak karanlığın bir parçası mı olalım?" şeklindeki sözleri üzerinde düşünmeye değer sözlerdir.

SKÖA$_{58}$ kodlu öğretmenin konuşma sırasında dile getirdiği şu sözleri meslek öncesi eğitimin genel bir görünümünü ortaya koyması açısından oldukça önemlidir:

Ders alma yeriydi aslında burası
Kalmadı kimsenin derslere saygısı
Her masada ikişer soru bankası
Yüreklerde atanabilme kaygısı

Önemli meslek, milletlerarası
Bizdeki geleceği siyahımsı
Mülakatların suyu bulanıksı
Yüreklerde atanabilme kaygısı

Sonuç ve Tartışma

Öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik duygu ve düşüncelerini dile getirdikleri sözlerine bakıldığında KPSS sınav kaygısının olumsuz psikolojik ve ekonomik etkilerinin akademik verimsizliğe neden olduğu, sınav kaygısı ve psikolojik baskısıyla lisans eğitiminde oldukları öğretmenliğe bakış açılarının da tam netleşmediği, pedagojik anlayıştan uzak bir öğretmenlik anlayışı ve algısına sahip oldukları anlaşılmaktadır. Bu çerçevede çoğu öğretmen adayının nihai hedefinin KPSS sıralama sonucu olduğu ve "atanan öğretmen olma düşüncesi"nin zihinlerini işgal ettiği ve bu durumun üzerinde kafa yorulması gereken önemli bir sorun olduğu değerlendirilmektedir. KPSS ve mülakatın, ata(n)maya ve bunların baskısı altında devam ettikleri meslek öncesi öğretmen eğitimine etkisine yönelik [AÖ$_{97}$] kodlu adayın görüşü oldukça manidardır: "KPSS ve bitmeyen sınavlar nedeniyle mesleğimi yapabileceğimden kaygılıyım. KPSS'ye ve mülakata

girmemiz yeterli değil. Bir de öğretmen akademisi çıktı. Bu fakülteye gelirken öğretmen olma idealine sahiptim artık şimdi yok."

Araştırmaya dâhil edilen öğretmen adaylarının tamamına yakını KPSS sınav stresi, mülakat baskısı ve atanma endişesini sıklıkla dile getirmektedirler. Öğretmen adayları KPSS ile ilgili konuşmalarında dile getirdikleri KPSS süreci, KPSS hazırlığı, başa çıkılacak sorun, stres kaynağı, KPSS baskısı, KPSS engeli, KPSS kıskacı, KPSS tüneli vb. nitelendirmeleri dikkat çekmektedir. Yılmaz ve Yaşar (2016: 649), yaptıkları araştırmada öğrenmen adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına yönelik algılarının olumsuz olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Uyulgan ve Akkuzu (2015) öğretmen adaylarının KPSS'ye bakışlarını incelendikleri araştırmalarında çalışmaya dâhil ettikleri öğretmen adaylarının 34'ünün (%18,9) başarısızlık kaygısı içinde olduklarını, 26'sının (%14,4) KPSS sınavının kendilerinde atanamama kaygısı yarattığını ve bu kaygının lisans öğrenimlerinde son sınıftaki başarılarına olumsuz yansıdığını belirtmişlerdir (s. 923-924). Başer (2018: 377-378) de yaptığı bir araştırmada sorduğu "Sosyal hizmet öğrencileri KPSS ile ilgili neler düşünmekte ve hissetmektedir?" sorusuna, katılımcıların duygu boyutunda "umut", "stres", "korku" ve "hayal kırıklığı" temalarını ön plana çıkardıklarını, düşünce boyutunda ise "zor", "gereksiz" ve "ne yapacağız?" temalarını vurguladıklarını belirtmekte ve genel olarak öğrencilerin karamsar bir bakış açısına sahip olduklarının görüldüğünü ifade etmektedir.

Doğan ve Şahin (2009), öğretmen adaylarının okullarına atanma durumunu araştırdıkları çalışmalarının bulgulara dayanarak "Öğretmen adaylarının atanma ve atanamama durumunu yordamada üniversitedeki başarılarından çok mezun olunan ana bilim dalı veya mezun olunan lise türü gibi demografik değişkenlerin etkili olduğu söylenebilir. Özellikle KPSS kapsamındaki eğitim derslerine ilişkin puanlarının öğretmen adaylarının atanma durumunu yordamada istatistiksel olarak önemsiz bulunması KPSS'nin geçerliğine ilişkin soru işareti doğurmaktadır. Sonuç olarak KPSS'nin öğretmen yeterlikleriyle yeterince uyuşmadığı, öğretmen adaylarının üniversitede gördükleri ders kapsamıyla örtüşmediği görülmektedir (s. 197)." sonucunu dile getirmektedirler.

Öğretmen adaylarında görülen atanma hedefi ve bu hedef doğrultusunda karşılarında buldukları KPSS, mülakat, atanma kaygı ve baskısının motivasyonlarını düşürdüğü, lisans derslerine olan ilgilerini azalttığı ve bunun sonucunda da öğretmenliğe hazırbulunuşluk sağlayan tek süreç olan lisans eğitiminin işlevselliğini kaybetmekte olduğu görülmektedir. Bütün bunların sonucunda mesleğe başlamalarında temel belirleyici olan KPSS baskısı ve mülakat stresinin atanma beklentilerini ve eğitim fakültelerinde gerçekleştirilen meslek öncesi öğretmen eğitiminin verimliliğini olumsuz yönde etkilediğini söylemek yerinde olacaktır. Akademisyen Yusuf Kızıltaş sosyal medya hesabında yaptığı paylaşımda "Öğretmen yetiştirmede ve istihdam etmede plansızlık, bakanlara göre değişen politikalar, kurum için atamaların politikalardan öncelik(li)

görülmesi maalesef gelecekte eğitimde ciddi sorunlara yol açacaktır." uyarısında bulunmaktadır.

Söyleşi ve görüşmelerde yapılan konuşmalardan atanma durumunun öğretmen adaylarının zihinlerinde yer ettiği, buna yönelik hedeflerini belirgin bir şekilde canlı tuttukları ve bu durumun lisans eğitimi sürecinde eğitim ve sosyal yaşamlarını olumsuz etkilediği anlaşılmaktadır. Örneğin [AÖ101] kodlu adayın "Son zamanlarda öğretmen adaylarının atamaların sınırlandırılması ve sınav kaygılarıyla geleceğe olan umutları azalmakta, zaten kırık olan umutlarını bitirmektedir." Görüşü ve yine [AÖ133] kodlu adayın "KPSS sürecinde aile ve çevre baskısı, atanma kaygısı, mülakat stresi derken yıpranıp gidiyoruz ve hiç kimse bunun farkında değil. Gözümüzün ışığı sönüyor, iştahımız kaçıyor." görüşü oldukça düşündürücüdür.

Bir öğretmen adayı [AÖ118] "Dört yıl alınan lisans eğitiminin ezbere yönelik yapılan bir sınavla ölçülmesi eleştirilere de kapı aralıyor. 'Açıkçası KPSS yerine öğretmenlerin sınıf ortamında mesleğin icrasına uygun değerlendirilmesinin her öğretmen adayı için daha nitelikli olmaz mıydı?' sorusunu düşünmeden edemiyorum." derken başka bir öğretmen adayı da şunları söylemektedir: "Öğretmen olabilmek için temel şartın KPSS değil, bizim öğretmenlikle ilgili temel yeterliklerimizin olması ve gittikçe kötüye giden bu gidişatın acilen düzeltilmesi gerekmektedir [AÖ133]."

Sezgin ve Duran (2011), Sınıf, Sosyal Bilgiler ve Türkçe Öğretmenliği bölümlerinden 2011 yılında mezun olmuş ve aynı sene KPSS sınavına girmiş 47 aday ile KPSS'nin lisans derslerinin içeriğine, öğretmenlik mesleğine bakışlarına ve sosyal yaşantılarına yansımalarına yönelik düşüncelerini belirleme amacıyla yaptıkları araştırmalarında ulaştıkları sonuç şu şekildedir: "Öğretmen adaylarının çoğunluğu öğretmen atamalarında bir sınavın gerekli olduğunu ancak KPSS'nin nitelikli öğretmeni seçmek için uygun bir sınav olmadığını ifade etmektedirler. Ayrıca sınavın, onların çevreyle iletişimlerini, sosyal ilişkilerini, sanatsal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılımlarına olumsuz yansıdığını ifade etmişlerdir."

Öğretmen adayları, sınav odaklı öğretimin eğitimi engellediğini ve meslek öncesi öğretmen eğitiminde önemli olan adayların bilgi, beceri ve yetkinlikler kazanarak mesleklerine beklenen hazırlanmalarının sağlanamadığını sıklıkla dile getirmektedirler. *AÖ131* kodlu öğretmen adayının "Öğretmenlik mesleği çok çeşitli ve geniş kapsamlı bilgi ve beceri gerektirdiğinden meslek öncesi eğitim ne kadar geniş yelpazeli olursa o kadar iyi olacaktır ve mesleğe geçince daha hızlı bir şekilde uyum sağlamayı destekleyecektir. Öte yandan KPSS baskısı altında sınava hazırlanırken lisans dersleri, staj ve diğer öğrenme becerilerini kazanmada rolü ihmal edilebilir." sözlerinden de anlaşılabileceği gibi öğretmen adayları meslek öncesi eğitimin önemi ve işlevleri konusunda bilinçlidirler ancak bu durumun KPS sınavı dolayısıyla baskılanabileceğinin de vurgusunu yapmaktadırlar.

Yağcı ve Kurşunlu (2017: 10-11), "Öğretmen Adaylarının Aldıkları Mesleki Eğitimin Yeterliliğine ve Kamu Personeli Seçme Sınavı'na (KPSS) Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi" başlıklı araştırmada öğretmen adaylarının, lisansta aldıkları mesleki eğitimin yeterliğini düşük bulduklarını ve bunun yanında KPSS'nin öğretmenlik mesleği için ayırt edici ve geçerli bir sınav olmadığını belirttiklerini vurgulamakta ve şöyle devam etmektedirler: KPSS gibi çoktan seçmeli bir sınav sistemi öğretmenlik için gerekli iletişim becerisi, öğrenme yaşantılarını düzenleme, yönlendirme ve sağlama, sınıf yönetimi, karakteristik özellikler gibi pek çok önemli niteliği yoklamakta yetersizdir. Bu niteliklerin yoklanması için KPSS taban puan ile ilk elemenin ardından ikinci bir etapta performans görevleri ile uygulamalı sınavların yer alması önerilebilir.

Millî Eğitim Bakanlığı, hazırlanan yeni öğretim programlarının temel perspektifi ve özel amaçları ile ilgili olarak "Öğrencilerin belirli bir akış içerisinde dil gelişimleri sağlanırken kavramsal becerilerinin, sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin ve okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesine; sahip oldukları eğilim ve değerlerin olgunlaştırılmasına öncelik verilmiştir (MEB, 2024b: 5)" görüşünü ortaya koymuştur. Bu perspektifle amaçları gerçekleştirecek olan öğretmenlerin uygulamalarını bu doğrultuda gerçekleştirebilmeleri için öncelikle belli düzeyde bir bakış açısına ve farkındalığa sahip olmaları gerekir. Dolayısıyla öğretmenlerin meslek öncesi eğitimlerinde mesleklerine donanımlı bir şekilde hazırlanabilmeleri için sınav baskısı hissetmemeleri, mülakat ve atanma endişesi duymamaları gerekmektedir.

Öğretmen adayları lisans eğitimleri sürecinde "Mesleğimde daha çok verim elde etmek için öğretmenliğe daha iyi nasıl hazırlanırım?" şeklinde bir sorunun cevabını aramak ve bu düşünceyle girişimlerde bulunmak yerine "KPS sınavında sıralamaya giremezsem ne yaparım?" endişesiyle hareket etmektedirler. Bu durum sisteme taze kan olarak girmesi gereken öğretmen adaylarının KPS sınavının baskısıyla verimli bir lisans eğitimi alamamalarına sebep olmaktadır. Bu baskı ve verimsiz lisans eğitim sonucunda mesleğe hazırlıksız giren öğretmenlerin uzun yıllar süregelen geleneksel öğretim anlayışına direnemeden teslim olması ve bunun sonucunda da maalesef eğitimde olması gereken değişim ve dönüşümün gerçekleşmemesi kaçınılmaz olmaktadır.

Öneriler

Öğretmen adayları üzerinde psikolojik, ekonomik, akademik vb. açılardan sonuçları olan KPSS'nin onların sosyal yaşamları üzerinde olumsuz etkilerinin olduğu görülmektedir. Bütün bu olumsuzlukların giderilmesi ve özellikle öğrenci velileri ile öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine olan algı ve anlayışlarının olumlu bir bakış açısına evrilmesi için sınavların kıskacında işleyen meslek öncesi öğretmen eğitiminin gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Bir öğretmen adayı KPSS'nin yapılmasıyla ilgili "Gençlerimiz öyle yetiştirilmeli ki diplomasını aldığında tekrar yeterli mi diye ölçülmesin [AÖ110]." demektedir. Diğer bir öğretmen adayı [AÖ110], "Eritilmiş Gençlik" vurgusuyla yaptığı şu açıklama oldukça düşündürücüdür: "Bu mesleğe can-ı gönülden bağlıyken acabalar zihnimi terk etmiyor. İhtimaller üzerine yaşadığımız bu dünyada diplomasını aldığımız mesleği yerine getirebilmek için bile türlü mülakatlar ve sınavlara girmek doğrusu çok bedbaht bir durum." Öğretmen adayları üzerinde bu ve benzer şekillerde bıraktığı tüm olumsuz etkilerin ortadan kaldırılması için ihtiyaca göre kontenjan ayarlaması, adayların lisans başlangıcında seçimi vb. alanlarda düzenlemeler yapılarak lisanstan mezun olabilenlerin ataması doğrudan yapılabilir ve doğal olarak KPSS ortadan kaldırılabilir. Diğer bir ifade ile branş bazlı kontenjan ayarlaması ve mülakat lisans eğitimi öncesi fakültelere girişte yapılabilir.

Bir öğretmen adayının [AÖ29] "Eğitimin niteliği açısından öğretmenlerin seçimi önemli bir konu ama bu seçimin KPSS yoluyla gerçekleşmesi pek sağlıklı değil." tespiti dikkate değerdir. Eğitim fakültelerine öğrenci alımı ve mezun olabilen öğretmen adaylarının mesleklerine sıkıntı çekmeden başlayabilmeleri konusunda YÖK ve Millî Eğitim Bakanlığı koordineli çalışmalı, öğretmen ihtiyacı doğrultusunda kontenjan belirlemesi yapılması yararlı ve yerinde olacaktır.

Öğretmen adaylarının lisans eğitimlerinde mesleğe pedagojik olarak hazırlanmalarını engelleyen ve sınav odaklı çalışmalarını dayatan sistemin gözden geçirilmesinde yarar vardır. Lisans eğitiminde adaylara mesleki yeterlik ve yetkinliklerin kazandırılarak mesleklerine hazırlanmaları önceliklendirilmeli, gerekli revizyonlar yapılarak öğretmen yetiştirme sistemi yapılandırılmalıdır.

KPSS yapılmaya devam ettiği sürece sorulacak sorular üniversitelerde okutulan ilgili derslerde öğrenilen konulardan seçilebilir ve lisans eğitiminde işlevsiz olan dersler kaldırılabilir.

KPSS, mülakat ve atanmaya kafa yorarak sadece sınav odaklı bir öğretim süreci geçiren öğretmen adaylarının tamamına yakınının dile getirdiği "Mesleki becerilerini geliştirebilmeleri için kendilerine sınıf ortamlarında uygulama yapma imkânı verilmeli" önerisinin dikkate alınması gerekir. Bu kapsamda öğretmen adaylarının mesleki becerilerini geliştirmek için lisans programlarında öğretmen adaylarına sınıf içerisinde uygulama yapma imkânı veren uygulamalı derslerin geri getirilmesi için acilen düzenleme yapılmalıdır. Daha açık bir ifade ile, öğretmen adaylarının uygulama yapabilmeleri için üzerinde durulacak en önemli nokta hem lisans programlarından kaldırılan uygulamalı derslerin geri getirilmesi hem de adayları strese sokan sınav ve mülakat gibi unsurların meslek öncesi eğitimde öğretmenlik becerilerini geliştirme çalışmalarının ikinci plana atılmasına sebep olmasının ortadan kaldırılması gerekir.

Staj son sınıfta değil lisans eğitiminin ilk dört döneminde okul ve sınıf gözlemi için, son dört döneminde de haftada bir gün olmak üzere ders işleme dönemi olarak belirlenerek adayların okul ve sınıf ortamlarına alışmaları sağlanabilir.

Sınavın içeriği ve kapsamının müfredat, lisansta yapınan pedagojik eğitim uygulamaları ve elde edilen kazanımları ile uyumlu olmasına, yapılan sınavın öğretmenliğe hazırbulunuşluğu gösteren mesleki bilgi ve birikimi ölçecek sorulardan oluşmasına ve canlı mesleki performansın sergilenip gözlemlenmesine öncelik verilmesi gerekir.

Öğretmen adaylarının lisans eğitimlerine seçimi, lisans eğitimlerinin (meslek öncesi öğretmen eğitimlerinin) gerçekleştirilmesi ve mezuniyetten sonrasında öğretmenliğe atanma süreçlerinde adayların sadece sınavla ölçülen bilişsel yeterlikleri değil aynı zamanda duyuşsal ve sosyal gelişim yetkinliklerini de dikkate alan bir süreç işletilmelidir. Bu çerçevede kısa vadede KPSS puanının yanında 4 yıllık eğitimin verimliliğinin temel bir göstergesi olan eğitsel-duyuşsal-sosyal etkinliklere katılım ve katkılarını belgelemesi ile lisans diploma notunun (GANO; genel başarı ortalamasının) en az %25 oranında etki etmesi önemli ve gereklidir. Örneğin; KPSS puanının %50, duyuşsal-sosyal gelişim portfoylo puanıyla diploma notunun %25, canlı meslekî performans %10, mülakatın %15 oranında etki ettiği bir puanlama sistemiyle atamanın yapılması hem adayların mesleğe hazırbulunuşluğunun sağlandığı meslek öncesi eğitimin niteliğinin artması hem de adayların gereksiz kaygıya düşmesini engelleyerek öğretmen yetiştirme sisteminin sağlıklı işlemesi ve amaca hizmet etmesi açısından kayda değer işlev görecektir.

Uzun vadede öğretmen yetiştirme ve atama sistemi gözden geçirilerek öğretmen yetiştiren kurumlara periyodik kalkınma planı ve istatistiksel veriler dikkate alınarak ihtiyaç oranında branş bazında kontenjan belirlenmesi yerinde olacaktır. Bununla birlikte lisans eğitimine alınacak öğretmen adaylarının belirlenmesinde lise eğitimi süreçlerindeki etkinliklere katılma puanı ve diploma notunun da etki etmesini dikkate alan bir yapılanma ile hareket edilmesinde yarar vardır. Lisans eğitimini tamamlayan öğretmen adaylarının atanmaları için uygulanmakta olan -ve meslek öncesi eğitimin niteliğini önemli ölçüde düşüren- KPSS uygulamasının kaldırılması ve -ihtiyaç oranında kontenjan açılmasıyla da- mezun olabilen adayların atanmasının doğrudan yapılması sağlanmalıdır.

"COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri" beyanları:

Etik Kurul Belgesi: Erciyes Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu: Tarih: 27.06.2024. Sayı: 268.

Çıkar Çatışması Beyanı: Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazar/ların potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek: Bu çalışmanın araştırma ve yazım aşamasında herhangi kişi/kurum veya kuruluşlar

tarafından finansal destek alınmadığı bildirilmiştir.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Araştırmanın ortaya çıkarılması sürecinde katılım sağlayarak katkı veren değerli öğretmen adaylarına teşekkür ederim.

Çifte Kör Hakem Değerlendirmesi: Dış-bağımsız

The following statements are made in the framework of "COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors":

Ethics Committee Approval: Erciyes University Social and Human Sciences Ethics Committee: Date: 27.06.2024. Number: 268.

Declaration of Conflicting Interests: No conflicts of interest were reported for this article.

Financial Support: It has been reported that this study did not receive financial support from any person/institution or organization during the research and writing phase.

Statement of Support and Acknowledgment: I would like to thank the valuable pre-service teachers who contributed by participating in the process of revealing the research.

Double-Blind Peer Review: External-independent

KAYNAKÇA

Başer, D. (2018). Sosyal hizmet öğrencilerinin KPSS'ye hazırlık süreçlerinin sosyal hizmet eğitimine yansımaları: nitel bir araştırma. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, *18*(41), 359-383. DOI: 10.21560/spcd.vi.460937

Bilim, Y. (2015). Görüşme tekniği. İçinde A. Yüksel, A. Yanık ve R. A. Ayazlar (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri* (ss. 235-246). Seçkin Yayıncılık.

Colagrossi, M. (2023). *Finlandiya'daki eğitim sisteminin dünyanın en iyisi olmasının 10 sebebi* (Çevirmen: Janset Nas Kılınç) Kaynak: *bigthink*. https://dusunbil.com/finlandiya-daki-egitim-sisteminin-dunyanin-en-iyisi-olmasinin-10-sebebi/ (Erişim Tarihi: 28.11.2023)

Çetin, İ. (2016). Nitel içerik analizi. İçinde. M. Y. Özden ve L. Duru (Ed.), *Nitel araştırma yöntemleri* (ss. 125-148). Anı Yayıncılık.

Çetin, Ş. (2013). Eğitim fakültesi öğrencilerinin kamu personeli seçme sınavına (KPSS) yönelik kaygılarının incelenmesi. *Millî Eğitim*, 197, 158-168.

Doğan, N. ve Şahin, A. E. (2009). Öğretmen adaylarının ilköğretim okullarına atanma durumunu yordayan değişkenler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *10*(3), 183-199.

Gedik, N. (2016). Olgubilim (fenomenoloji). İçinde M. Y. Özden ve L. Duru (Ed.), *Nitel araştırma yöntemleri* (ss. 37-48). Anı Yayıncılık.

Göçer, Ali (2023a). *Öğretmenim beni sorumlulukla ödüllendir* (2. Baskı). Pegem Kültür Yayınları.

Göçer, Ali (2023b). *Öğreşme* (3. Baskı)**.** Pegem Kültür Yayınları.

Güçlü, A. (2020). *Okulların, dershane olmadığını nihayet anladık!* https://www.egitimajansi.com/abbas-guclu/okullarin-dershane-olmadigini-nihayet-anladik-kose-yazisi-2487y.html (Yayın tarihi: 06-Apr-20. İnternet erişim tarihi: 01.04.2024)

Güçlü, A. (2023). *Sınavlar işte bu yüzden kaldırılmalı!* https://www.milliyet.com.tr/amp/yazarlar/abbas-guclu/ (Milliyet Haber yayın tarihi: 25.06.2023. İnternet erişim tarihi: 25.06.2023)

Güler, A.; Halıcıoğlu, M. B. ve Taşğın, S. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma* (2. Baskı). Seçkin Yayıncılık.

MEB (2024a). *Sözleşmeli öğretmen istihdamına ilişkin yönetmelikte değişiklik yapılmasına dair yönetmelik*. 14 Mayıs 2024 tarihli ve 32546 Sayılı Resmî Gazete (sayfa 2).

MEB (2024b). *Ortaokul Türkçe dersi öğretim -taslak- programı (5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Patton, M. Q. (2014). Nitel mülakat yapma (Çevirenler: M. Çakır ve S. İrez). İçinde M. Bütün ve S. B. Demir (Çeviri Ed.), *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (ss. 339-427). Pegem Akademi.

Sezgin, F. ve Duran, E. (2011). Kamu Personeli Seçme Sınavı'nın (KPSS) öğretmen adaylarının akademik ve sosyal yaşantılarına yansımaları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *15*(3), 9-22.

Tozlu, N. (2022). Öğretmen-öğrenci yetiştirme sürecinde kuşak sorunu ve kalite/gelişim üzerine bir inceleme. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, *17*(34), 720-735.

Uyulgan, M. A. ve Akkuzu, N. (2015). Öğretmen adaylarının gözünden nitelikli öğretmen seçimi: ortaöğretim fen ve matematik alanları eğitimi bölümünde okuyan öğrencilerin durumu. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, *23*(3), 917-940.

Yağcı, E. ve Kurşunlu E. (2017). Öğretmen adaylarının aldıkları mesleki eğitimin yeterliliğine ve Kamu Personeli Seçme Sınavı'na (KPSS) yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 7(14), 1-14.

Yanık, A. (2015). Fenomenolojik araştırma ve süreçleri. İçinde A. Yüksel, A. Yanık ve R. A. Ayazlar (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri* (ss. 161-166). Seçkin Yayınları.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Geliştirilmiş 9. Baskı). Seçkin Yayınları.

Yılmaz, M. ve Yaşar, Z. (2016). Öğretmen adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) yönelik algıları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *5*(2), 644-651.

Extended Abstract

Purpose of the Study: The aim of this research is to reveal their views the feelings, thoughts and opinions of Turkish teacher candidates who are in graduate education towards the Public Personnel Selection Examination, which is the main determinant for them to start their profession and is to provide a general view of the reflections of the KPSS phenomenon on the candidates' own lives and preprofessional teacher training processes. For this purpose, interviews and interactive group conversations-dialogues were conducted to reveal the views of the participants (prospective Turkish teachers) on the Public Personnel Selection Examination.

Research Methodology: The research was structured with a phenomenological research design by choosing qualitative research method. The study group of the research consists of 66 Turkish teacher candidates learning at ERU Faculty of Education Turkish Language Teaching program. In the study, interview and document analysis techniques, which are among the data collection methods used intensively in qualitative research, were used. The data obtained were analyzed by content analysis technique. Interviews and interactive group conversations-dialogues were used to reveal the participants' views on the Public Personnel Selection Examination. Through the interviews and interviews, inferences were made about the reflections of KPSS exam pressure on the social lives of prospective Turkish teachers and their undergraduate education processes aimed at providing pedagogical readiness for the teaching profession.

Conclusion and Recommendations

Conclusion: According to the findings and results obtained from the data obtained in the research, occupy minds of student teachers the KPSS exam, interview and appointment anxiety. KPSS exam pressure has negative psychological, economic and educational effects and as a result seems it causes academic inefficiency and social despair. It is seen that KKPSS exam anxiety, interview and appointment situations decrease the motivation of prospective teachers, reduce their interest in undergraduate courses, and as a result, undergraduate education, which is the only process that provides readiness for teaching, loses its functionality. However, it is seen that the quality of undergraduate education has decreased and the candidates' perspectives on teaching have not been fully clarified, and a teaching understanding and perception far from pedagogical understanding has been formed in student teachers.

Recommendations: At the end of the research, some suggestions were made for preprofessional teacher education and assignment:

KPSS, which has psychological, economic, academic, etc. consequences on prospective teachers, has negative effects on their social lives. In order to overcome all these negativities and to change the perception and understanding of students' parents and

prospective teachers towards the teaching profession into a positive perspective, it is necessary to review the preprofessional teacher education, which operates under the grip of exams.

It would be useful to review the system that prevents prospective teachers from preparing pedagogically for the profession in their undergraduate education and imposes them to work exam-oriented.

Pre-service teachers spend an exam-oriented teaching process by thinking about KPSS, interview and appointment. In order for prospective teachers to develop their professional skills, they should be given the opportunity to practice in classroom environments.